

юридичних завдань, а також виконання головних вимог, які висуваються до його професійної діяльності, а саме: забезпечити захист інтересів окремих фізичних та юридичних осіб від злочинних зазіхань; дотримуватись прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб; дотримуватись загальних етичних норм, а також норм професійної етики тощо. Завдання формування у майбутніх юристів високого рівня психологічної культури в першу чергу покладаються на вищі навчальні заклади юридичного спрямування та відповідні юридичні факультети, де курсанти, слухачі, студенти не тільки опановують теоретичні знання, а й під час тісної взаємодії у навчальному колективі, під час спілкування з науково-педагогічними працівниками, методистами, кураторами груп тощо здобувають психологічні вміння та навички міжособистісного спілкування, самоаналізу, самоконтролю, саморозвитку, що у майбутньому стане основою їх професійної майстерності.

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА – ОДНЕ З ГОЛОВНИХ ЗАВДАНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Юрченко Віктор Іванович,
директор Педагогічного інституту Київського
університету імені Бориса Грінченка, доцент,
кандидат психологічних наук

Професіоналізація особистості студента є однією з психологічних передумов підвищення якості вищої освіти, підготовки компетентного, конкурентноспроможного фахівця.

Професіоналізація розвитку особистості студента – формування і поглиблення інтересу до професії, опанування знань, умінь і навичок з обраного фаху, зростання особистості. Вона виявляється у професіоналізації пізнавальних процесів; підвищенні почуття професійної відповідальності, обов'язку і честі; зростанні рівня домагань і прагненні до самоствердження у сфері майбутньої професії; посилення ролі самовиховання, зміцненні професійної самостійності і готовності до майбутньої практичної роботи.

Високий рівень професіоналізації особистості досягається тоді, коли студент самостійно ставить мету самовдосконалення, що зачіпає глибинний пласт його психіки – цінності, потреби, настанови, переконання, ідеали.

Основні напрями професіоналізації особистості студента:

1) Професійна спрямованість, яка передбачає розуміння і внутрішнє прийняття студентом цілей і завдань майбутньої професійної діяльності, а також співзвучних із нею інтересів, настанов, переконань і поглядів.

2) Професіоналізація всіх пізнавальних процесів, їх спрямування на вирішення професійних завдань: збагачення пасивного і активного словника фаховими поняттями; професійне забарвлення пізнавальних якостей і властивостей (педагогічна спостережливість учителя; художня творчість музиканта; рефлексія психолога; професійне мислення інженера тощо).

3) Оволодіння як професійними знаннями, уміннями і навичками, так і засобами досягнення професійних завдань (планування своєї діяльності, програмування своїх дій на шляху досягнення мети, оцінювання досягнутих результатів і подальша їх корекція тощо).

4) Розвиток професійних здібностей, «сходження до вершин творчості», розкриття інтелектуального потенціалу.

Розвиток професійної спрямованості і пов'язаної з нею професійної мотивації учіння студента значною мірою залежить від організації навчального процесу у вищій школі:

- вироблення у студента правильного уявлення про суспільну значущість і зміст майбутньої професійної діяльності, яку він набуває (курс «Вступ до спеціальності»);

- професіоналізація знань із кожної дисципліни навчального плану – насичення її змісту інформацією, значущою для особистісного зростання студента як майбутнього фахівця;

- формування ціннісних орієнтацій, що пов'язані з професійною діяльністю, настанов, переконань, пріоритетів щодо професійної діяльності;

- зміцнення професійної самооцінки, вироблення ціннісно-смыслового змісту «Я-концепції» студента, її соціально-професійного аспекту («Я-успішний студент», «Я-майбутній фахівець» тощо);

- стимулювання самоосвіти студента, підтримування активного пізнавального інтересу до всього, що пов'язане майбутньою професійною діяльністю;

- поступове зближення та обмін соціальними позиціями між викладачами і студентами, оптимізація взаємини «студент – викладач»;

- формування психологічної готовності до майбутньої професійно-трудової діяльності після закінчення ВНЗ.

Позитивні зміни у змісті професійної спрямованості студента виявляються у зміцненні мотивів, пов'язаних із майбутньою професією (прагнення добре виконувати свої ділові обов'язки, демонструвати себе обізнаним і вмілим фахівцем); у зростанні рівня домагань стосовно успішного розв'язання складних навчальних завдань і самореалізації у професійній діяльності; у посиленні почуття відповідальності, бажання досягти успіхів у професійній кар'єрі тощо.

Щоб навчально-професійної діяльності набула для студента життєвого смислу, потрібно зміцнювати його самоповагу, почуття

власної гідності, самоцінності. Ось чому провідним мотивом учіння студента повинно стати домагання успіху, а не уникнення невдач у навчально-професійній діяльності. Студентові треба вірити в унікальність свого життя і своєрідність свого «Я», покладатися на його неповторність, мати віру в самого себе, володіти почуттям власної гідності, бути оптимістом.

Детермінантою професійної компетентності і професіоналізму особистості є професійна самоактуалізація: пошук професійного іміджу; формування індивідуального стилю професійної діяльності; визначення для себе професійних перспектив і шляхів їхнього досягнення; прагнення до гармонійного розкриття та ствердження свого природного, творчого потенціалу. Універсальними критеріями самоактуалізації є свідоме самосприйняття, усвідомлення життя як цінності, довірлива сміливість, емоційна гармонійність та ін.

Для розвитку професіоналізації особистості важливо посилити практичну складову професійної підготовки майбутнього фахівця. З цією метою у Київському університеті імені Бориса Грінченка з усіх напрямів підготовки (спеціальностей) розроблено нові навчальні плани, в яких збільшено час на практичну підготовку; впроваджуються наскрізні програми навчальної і виробничої практики студентів починаючи з ОКР «молодший спеціаліст» і завершуючи ОКР «магістр»; створено Центр практичної підготовки студентів спеціальностей «Дошкільна освіта» і «Початкова освіта»; протягом двох років діє соціальний проект «Київський університет імені Бориса Грінченка – киянам», під час проведення заходів якого студенти отримують додаткову можливість для особистісної самореалізації, розвитку загальних і професійних здібностей. Традиційне освітнє середовище ВНЗ «викладачі-студенти» розширюється до системи відносин «викладачі-студенти-діти-батьки». Це сприяє розв'язанню одного з найголовніших завдань вищої освіти – професіоналізації особистості майбутніх педагогів.

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ КУРСАНТАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ

Юсупов Володимир Васильович,
начальник наукової лабораторії прикладної
психології ННІ підготовки кадрів громадської
безпеки та психологічної служби НАВС старший
науковий співробітник, кандидат юридичних наук

Будь-яке наукове дослідження в процесі свого виконання проходить низку послідовних етапів. У літературі з методології та